

SUOR ANGELICA o EL DESIG REIVINDICAT

Noi non possiamo avere desideri. No podem tenir desigs. Ho afirmen les germanes del monestir de suor Angelica i ho afirma també el budisme, tot i que amb una diferència. El context de l'afirmació de les monges és que *no ens és permès* de tenir desigs, és un imperatiu extern. El context de l'afirmació budista, en canvi, és intrínsec: no podem tenir desigs ... si volem ser felices. En ambdós casos el desig està associat a la infelicitat, però en el primer cas s'obliga a la repressió i en el segon es recomana la superació, l'alliberament del desig.

Hi ha una altra diferència: les germanes diuen *nosaltres* no podem tenir desigs, i deixen clar que l'obligació només les ateny a elles; l'afirmació budista, en canvi, és general, és igualment vàlida per a tothom amb independència de la opció de vida que cadascú hagi pres.

Contra ambdues visions s'alça el tardo-romàntic Puccini amb la seva suor Angelica. La sensibilitat de Puccini fa aparèixer aquells que representen la supressió del desig com a figures antipàtiques i cruels; tant l'abadessa del monestir (repressió religiosa) com la princesa (repressió social) són presentades com a figures rígides, incapaces de compadir-se del dolor d'una mare obligada a renunciar al seu fill; la Princesa és incapaç de vincular-se vers suor Angelica en el sentit més físic i literal del terme. En el capteniment d'aquestes dues dones, Puccini sembla advertir-nos de quin serà el nostre destí si ens avenim a ofegar el propi desig. És veritat que suor Angelica fa penitència i ho ha perdut tot: posició social, riquesa, comoditats i, finalment, fins i tot el fill i la vida. Ho ha perdut tot menys una cosa: el desig vers el seu fill, i és aquesta passió la que la redimeix i fa que suor Angelica es presenti com a molt superior a l'abadessa i a la princesa, com a infinitament més humana i atractiva. Així ho reconeix el cel quan s'obre per acollir-la, tot posant en evidència la manca de compassió i la duresa de cor de la terra.

El cel de Puccini es posa de part dels romàntics, de part dels somniadors, de part d'aquells que no permeten que els poders d'aquest món, siguin religiosos o civils, abarateixin el seu somni. I s'hi posa en forma de dona (la Mare de Déu). Crec que *Suor Angelica* és l'única òpera de Puccini on només surten dones i potser sigui l'única òpera de tota la història de l'òpera on només surten dones (i un nen). No ho sé. L'avinentesa ens permet, en qualsevol cas, fugir dels estereotips de la dona compassiva *versus* el baró legalista i rígid: tant la compassió com la rígida estan representats aquí per dones. Malauradament, l'òpera no ens permet fugir del patró de la dona-víctima: suor Angelica és sincera, apassionada, tendra, amorosa ... i víctima; no sembla gaire espavilada ni gaire disposada a defensar els seus drets ni els del seu fill. En això no ens inspira gaire, ja que no es tracta de reivindicar el desig per associar-lo a un destí tràgic. Es tracta, precisament, de reivindicar-lo per tal de fer-lo possible. *Noi possiamo averi desideri.* Els podem tenir i els volem realitzar a nivell individual i també a nivell col·lectiu. Som-hi?

Teresa Forcades i Vila

Juny 2013

Per al llibre *Temporada d'òpera* dels Amics del Liceu